

Kyrkbladet

3/2015

en hälsning från din församling



Tema våra kyrkor

Svenska kyrkan 
ÖSMO-TORÖ FÖRSAMLING

- 2 Kyrkorummet
– kyrkoherden har ordet
- 3 Kalender
– vad är på gång?
- 4 Tema våra kyrkor
- 6 På gång hösten 2015
- 7 På gång
Vem är du?
- 8 Våra kyrkoskatter
Kontakta oss

Kyrkbladet

utges av Ösmo-Torö församling.

Ansvarig utgivare:

Peter Mourath

Kyrkbladet utkommer 4 ggr/år.

Adress:

Pastorsexp. Kyrkvägen 31
148 31 Ösmo.

Redaktör/layout:

Katarina Rudérus

katarina.ruderus@svenskakyrkan.se

08-520 382 81

Tryck:

Firmatryck, Nynäshamn
Upplaga 3500

Hemsida: www.osmоторo.se



Kyrkorummet

Det är något särskilt med en kyrka. Man känner instinktivt att det är ett "annorlunda" rum när man går in genom porten. Det låter på ett annat sätt i kyrkan än på andra ställen. Det luktar till och med annorlunda. Och det ser förstås annorlunda ut. Det är helt andra "möbler" än i vardagsrummet och här och var finns bilder och symboler som man genast förstår betyder någonting, även om man inte alltid kan tyda budskapet. Man kan tycka att det känns främmande eller högtidligt, många tycker också att det är fridfullt. Det är som en avskild plats där man kan slå sig ner och låta världen utanför vänta en stund.

Ordet "avskild" är för övrigt inte så dumt, för det är det ordet "helig" betyder på svenska. Den som slår sig ned en stund i avskildheten, kan faktiskt få en erfarenhet av det heliga! Så kan man uppleva kyrkorummet både när man är ensam och när man samlas till gudstjänst.

Andra gånger drabbas man av historiens vingslag! Våra kyrkorum är bärare av mycket som är vår gemensamma historia. Ibland säger man att man i kyrkorummet kan läsa av bygdens historia ungefär som man tyder årsringarna på ett träd. Tänk så många generationer av människor som har vårdat sin kyrka! Tänk så många som har firat livets högtider i detta rum! Och tänk att varje tid har lämnat sina spår i rummet!

Inte bara föremålen är bärare av budskap som det gäller att kunna tyda, även själva rummet bär på sin egen symbolik. Vi träder in i vapenhuset och kommer kanske ihåg det vi lärt oss om att man i äldre tider fick lov att lämna sina vapen där, eftersom de inte var tillåtna längre in i kyrkan. Även om detta förmodligen inte stämmer, så kan vi ändå idag fundera över om det är något vi behöver lämna bakom oss, innan vi träder in i kyrkorummet.

Väl inne går vi mittgången framåt och rör oss från väster, solnedgångens och dödens väderstreck, mot soluppgången och det nya livet i öster. Och där, längst fram, finns också altaret, den särskilda platsen för Guds närvaro i symbolernas värld.

Kyrkorummet är en predikan om kristen tro och livets seger över döden, men samtidigt en plats som inte tvingar den tron på oss, utan tillåter oss att vara där med våra egna tankar och funderingar. Kyrkorummet är en gåva som har förmedlats till oss genom generationer. Välkommen att besöka din kyrka och känna dig hemma i rummet!



Peter Mourath, kyrkoherde

Kalender

AUGUSTI

Sön 30/8 Trettonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Mourath

SEPTEMBER

Tis 1/9

Kl. 09.15 Orgelmusik i Ösmo kyrka med efterföljande fika i församlingshemmet.

Ons 2/9

Kl. 09.30 Kyrkstunden i Sockenstugan (terminsstart)

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan (terminsstart)

Tor 3/9

Kl. 11.30 Torsdagslunch i församlingshemmet.

Sön 6/9 Fjortonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny
Kl. 14.00 Andakt på Tallåsen

Tis 8/9

Kl. 13.00 Daglediga i Snarberga (Torö).

Ons 9/9

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 13/9 Femtonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny
Kl. 15.00 Söndagsmässa i Torö kyrka, Willny

Ons 16/9

Kl. 10.00 Musiklek i Ösmo kyrka
Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan

Lör 19/9

Kl. 16.00 Konsert med Haninge Sinfonietta i Ösmo kyrka

Sön 20/9 Sextonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny

Ons 23/9

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 27/9 Sjuttonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Mourath

Ons 30/9

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan

Kl. 19.30 Stickkontakt i sockenstugan (terminsstart)

OKTOBER

Tor 1/10

Kl. 11.30 Torsdagslunch i församlingshemmet.

Sön 4/10 Den helige Mikael's dag

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny
Kl. 14.00 Andakt på Tallåsen

Tis 6/10

Kl. 09.15 Orgelmusik i Ösmo kyrka med efterföljande fika i församlingshemmet

Ons 7/10

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 11/10 Tacksägelsedagen

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Mourath
Kl. 15.00 Söndagsgudstjänst i Torö kyrka, Mourath

Tis 13/10

Kl. 13.00 Daglediga i Snarberga (Torö).

Ons 14/10

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 18/10 Tjugonde efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny, barnkören

Ons 21/10

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 25/10 Tjugoförsta efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny
Kl. 18.00 Taizémässa i Ösmo kyrka, Willny

Ons 28/10

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Lör 31/10 Alla Helgons dag

Kl. 16.00 Musik och lyrik i allhelgonatid, Sub Rosa

NOVEMBER

Sön 1/11 Söndagen efter Alla Helgons dag

Kl. 11.00 Högmässa med ljusständning i Torö kyrka, Mourath
Kl. 16.00 Minnesgudstjänst i Ösmo kyrka, Mourath

Tis 3/11

Kl. 09.15 Orgelmusik i Ösmo kyrka med efterföljande fika i församlingshemmet

Ons 4/11

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Tor 5/11

Kl. 11.30 Torsdagslunch i församlingshemmet.

Sön 8/11 Tjugotredje efter trefaldighet

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Mourath
Kl. 14.00 Andakt på Tallåsen

Tis 10/11

Kl. 13.00 Daglediga i Snarberga (Torö).

Ons 11/11

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Sön 15/11 Söndagen före domssöndagen

Kl. 11.00 Högmässa i Ösmo kyrka, Willny

Lör 21/11

Kl. 16.00 Musikalen Petrus i Ösmo kyrka

Sön 22/11 Domssöndagen

Kl. 11.00 Högmässa i Torö kyrka, Willny
Kl. 16.00 Musikalen Petrus i Ösmo kyrka

Ons 25/11

Kl. 18.30 Mässa i Ösmo kyrka med efterföljande samtal i Sockenstugan.

Med reservation för eventuella ändringar. Se annonsering i NP och på vår hemsida: www.osmоторo.se.

Se även sidorna 6-7 när det gäller övriga regelbundet återkommande aktiviteter.



BÄRARE

sökes till jordbegravningar i Ösmo och Torö kyrkor. Är du intresserad ring Lars Faaren, tel: 070-2622445.

Våra kyrkor

Ösmo kyrka

Ösmo-Torö församling har gamla anor. I synnerhet gäller det förstas Ösmo kyrka. De äldsta delarna av den nuvarande kyrkan är från 1100-talet men det finns anledning att tro att det redan dessförinnan fanns en träkyrka på platsen. Kristendomen kom till den här trakten redan i mitten av 1000-talet och platsen användes sannolikt långt innan dess för möten och ting. Höjden där kyrkan ligger är full av fornminnen och Nynäsviken gick på den tiden ända upp till Ösmo, vilket gjorde platsen lättillgänglig.

På 1300- och 1400-talen utvidgades kyrkan till de nuvarande proportionerna inklusive sakristian. I slutet av 1400-talet fick kyrkan också de berömda vägg- och takmålningarna. Det anses säkerställt att de utfördes av den invandrade pärlstickaren och kyrkomålaren Albertus Pictor. Han har också



utfört eller ansvarat för målningar i flera andra kyrkor i Mälardalen. Dessa målningar, som på ett folkligt och burleskt sätt skildrar olika händelser i Bibeln, är utan tvekan församlingens största sevärdhet.

Om målningarnas tillkomst berättas det att husfrun på Hammersta Brita Olofsdotter Tott, som kom från Danmark, bedrev spioneri för danskarnas räkning men avslöjades. Hon ställdes inför Stora Rådet och dömdes till döden men benådades. Som tack för benådningen lär hon ha bekostat målningarna.

Orsaken till att kyrkklockorna inte hänger i kyrkans torn utan i en separat klockstapel lär vara följande. Omkring 1770 behövde man bygga en ny klockstapel. Bygget gav upphov till en pikant strid mellan allmogen och kyrkans patron. Patron menade, att klockorna kunde hängas i tornet för att han skulle slippa bekosta en ny stapel. Allmogen menade å sin sida, att tornet inte skulle hålla för den stora tyngden och svängningarna. Patron drev sin vilja igenom, men det blev som allmogen befarat, tornet sprack och en ny stapel måste byggas. Storklockans ok ligger fortfarande kvar på tornvinden.

Visste du att den orgel som organisten trakterar i Ösmo kyrka är ett museiföremål? Den står under beskydd av Riksantikvarien

och får inte ändras eller bytas ut. Orgeln är byggd 1873 av orgelbyggaren E. A. Setterquist. Skälet till dess museistatus är att den är en av mycket få orglar som finns kvar i gott skick från Setterquists romantiska period. Man får hoppas att organisten inte känner sig som ett museiföremål.



Torö kyrka

Pikanta stridigheter finns också i historien om Torö kyrka. Den nuvarande kyrkan byggdes 1699 på samma plats som en äldre och förfallen träkyrka. Torö ingick vid den tiden i Sorunda pastorat. När kyrkobygget planerades uppstod stridigheter. Patron på Herrhamra, Erik Sparre, tyckte att det var långt för honom och hans underställda att ta sig till kyrkbyn och ville ha kyrkan vid Herrhamra (och Lotskyrkogården). Carl Gabriel Bååth på Fällnäs, som ägde norra delen av Torö, tyckte att det då skulle bli ännu längre väg för hans folk att ta sig till kyrkan. Kyrkoherden, som



bodde i Sorunda, instämde naturligtvis. Sparre byggde då på egen bekostnad ett kapell vid Herrhamra och ansökte om att det skulle bli sockenkyrka. I den gamla kyrkbyn mitt på Torö byggdes samtidigt med stöd av domkapitlet en ny kyrka bekostad av Bååth – och kyrkoherden! Denna kyrkostrid slocknade abrupt när ryssarna 1719 brände både Herrhamra och dess kapell.

Kyrkan mitt på ön brändes inte men kyrksilvret fördes i säkerhet till Trosa – trodde man. När ryssarna lite senare kom till Trosa stal de även Torö kyrkas silver. Grannsocknen Ösmo hjälpte då den fattiga Toröförsamlingen genom att låna ut en 1600-talskalk med paten. Lånet har fortfarande inte återkrävts.

Torö kyrka är speciell i flera avseenden. Den är byggd i trä – reveteringen på utsidan tillkom först 1849. Arkitekturen är också ovanlig med det stora kvadratiska

kyrkorummet. Dessutom har man lagt koret med altaret mot norr, vilket är mycket ovanligt – speciellt i en så gammal kyrka.

Landsorts kapell

Landsorts kapell byggdes när andra världskriget var ett faktum 1939. Helge Ax:son Johnson på Berga bekostade bygget, efter påstötningar från dåvarande kontraktsprosten i Österhaninge. Befolkningen på ön hade nämligen ökat kraftigt, delvis som följd av att Krigsmakten insett att Landsort var en viktig försvarspunkt. Inte heller här var det alldeles friktionsfritt. Där kapellet byggdes – för att hamna centralt i samhället – fanns nämligen det hus som bebotts av den nyligen avlidne överlotsen Albert Holm. Att huset revs sågs inte av alla med blida ögon.



Lotskyrkogården

Vid Herrhamra ligger den så kallade Lotskyrkogården. Varför ligger det en begravningsplats där, kan man undra? Den har en historia som förmodligen sträcker sig långt tillbaka. Den användes i gamla tider främst för omkomna sjöfarande. Den äldsta gravstenen på Lotskyrkogården bär inskriptionen 1660, samma år som *Resande Man* förläste i Torö skärgård, men begravningsplatsen är sannolikt betydligt äldre. Herrhamra hamn (numera Ankarudden) var sedan urminnes tider en livligt frekventerad plats och finns nämnd i den medeltida handskriften Kung Valdemars jordabok. Och farvattnen utanför var inte lättnavigerade.

Detta och mycket mer finns att läsa i de kyrkobroschyrer som finns att hämta i respektive kyrka. Ösmo kyrka är öppen för besök alla dagar, liksom Landsorts kapell. Torö kyrka är bara öppen i samband med gudstjänster samt på den speciella guidningsdagen som annonseras varje år. Broschyrerna kan också laddas ner från församlingens hemsida www.osmotoro.se.

Håkan Rudérus

På gång hösten 2015

Nu drar terminen igång med alla grupper och samlingar för gammal och ung! Här kan du kort läsa om vad som händer och sker hos oss under hösten.

Kontaktuppgifter har du på sista sidan i detta blad.

På hemsidan www.osmоторo.se finns alltid aktuell info om alla aktiviteter.



Internationella gruppen

Några eldsjälar som träffas ett par gånger per termin och planerar och genomför aktiviteter för att samla in pengar till hjälpbehövande barn och unga i Rumänien. Vill du hjälpa oss? Kontakta Katarina Rudéus.

Just as you are

Tisdagar kl. 18–21 i Sockenstugan. För ungdomar 14 år och uppåt. För info kontakta Louise Risendal eller Allan Willny. Start 3/9.

Katekumenatet

En samtalsgrupp för vuxna. I katekumenatet låter vi vår egen erfarenhet möta andras med den kristna berättelsen som bakgrund och inspiration. Mer info får du av Peter Mourath.

Kyrkstunden

På onsdagar kl. 9.30–11.30 för barn 0–5 år med förälder/vuxen. Sångstund, lek och fika. Mer info får du av Ami Ullman. Start 2/9.

Onsdagsmessa

Varje onsdag kl. 18.30 i Ösmo kyrka. Efter mässan fika och samtal i Sockenstugan. Start 2/9.

Orgelmusik

En tisdag i månaden kl. 9.15–9.45 i Ösmo kyrka. Fika i församlingshemmet. Start 1/9.

Retreat

En helg i oktober har du möjlighet att åka med på en retreat som församlingen ordnar. För mer info kontakta Peter Mourath.

Tisdagsbarn

Tisdagar kl. 15–17 för barn 8–12 år. Mer info får du av Lisa Permér.

Torsdagslunch

En torsdag i månaden. Kl. 11.30 musik/föredrag/allsång. Kl. 12.00 Lunch, kaffe och kaka. Vi avslutar kl. 13. Kostnad för lunchen: 40 kr. Start: 3/9.

Träff för daglediga

En tisdag i månaden kl. 13.00–15.00 i Snarberga, Torö. Start: 8/9.

Stickkontakt

Sista onsdagen i månaden träffas vi i Sockenstugan för att sticka och prata. Fika finns från kl 19.00. Kl 19.30 börjar vi sticka. För mer info kontakta Christina Starck. Start 30/9.

Syföreningen

Träffas i församlingshemmet en tisdag i månaden kl 14.00. För info kontakta Anita Lundin, tel: 520 380 50.

Sångelek

På torsdagar. För sång- och leksugna barn i åldern 6–8 år. För mer info kontakta Lisa Permér.

Höstkonsert med Haninge sinfonietta

Lördag 19 sep kl 16.00 i Ösmo kyrka

Musik av Nielsen, Mozart, Grieg, Weber och Schubert
Katarina Rudérus, *sopran*
Sabine Beyer, *dirigent*

Musiklek för sång- och leksugna barn

Ösmo kyrka onsdag 16/9 kl 10.
Sjung, se och smaka – en upplevelse för alla sinnen för barn med vuxen. Efteråt grillar vi korv.

De som vill kan göra sällskap från familjecentralen kl 09.30.

Musikalen Petrus

Lördag 21 nov och Söndag 22 november kl 16.00 i Ösmo k:a

En musical av Lars Collmar och Daniel Engström.

Föreställningen handlar om Jesus sista dagar betraktade utifrån lärjungen Simon Petrus perspektiv och fokuserar på uppståndelsen snarare än på korsfästelsen.

I rollistan finns inte bara de förväntade personerna ur Bibeln utan också tre paparazzi-gamar.

Vem är du?

Här presenterar vi i varje nummer en av våra medarbetare.



Vem är du?

Jag heter Allan Willny – en äldre man som föddes i södra Småland för snart 60 år sedan. Blev prästvigd för 31 år sedan och har arbetat i olika delar av landet. Är lyckligt gift med Firozeh och har tack vare henne blivit både bonuspappa och d:o morfar.

Vad gör du i församlingen?

Min titel är komminister som ordagrant betyder "medtjänare", vilket betyder att jag står vid kyrkoherdens sida i alla uppgifter som en präst ska utföra. Gudstjänster, dop, konfirmationer, vigslar och begravingar samt själavård. Jag har huvudansvaret för konfirmand- och ungdomsarbetet och ger andlig vägledning. Till det kommer luncher och samlingar av olika slag. Det finns alltid något att göra, och då trivs jag.

Vad innebär det?

I förhållande till många andra yrken blir det oregelbundna arbetstider. Mycket sker på kvällstid, eftersom människor jag arbetar med jobbar eller går i skolan dagtid. När det gäller dop, vigslar och begravingar går mycket tid åt kontakter med dem jag ska hjälpa. Emellanåt måste jag ta en dag vid skrivbordet också, eftersom alltmer går via mail eller planeras vid datorn. Att förbereda en gudstjänst innebär samarbete med musiker. Jag gör mina bästa predikningar under långa promenader, vilket innebär att jag jobbar väldigt hårt, när jag ser ut att bara koppla av ...

Vad tycker du är extra roligt?

Att leda mässan och umgås med ungdomar. Eftersom min teologiska profil har mycket av mystik och andlig vägledning inom sig, är jag också väldigt fäst vid de enskilda samtalskontakter jag har. Att samtalsvis vandra sida vid sida med någon annan kan vara mer lärorikt än många tror.

Vad gör du på fritiden?

Jag skriver på mina romaner, umgås med familjen och spelar med mitt rockband. Ibland är jag ute som trubadur också. Är alltid igång med något, så jag vet nog inte riktigt vad ordet "fritid" betyder egentligen. Slutligen – som den författare jag är: Jag älskar att leka med ord.

Våra kyrkoskatter

Under denna rubrik berättar vi om något i våra kyrkor eller på våra kyrkogårdar. Det kan vara en målning, eller något intressant föremål.



Votivskepp förekommer i många kyrkor. Ofta tillverkades de och skänktes till kyrkan av sjömän som ett tack för att man kommit undan skeppsbrott med livet i behåll. I vår församling finns votivskepp i både Torö kyrka och Landsorts kapell. I Landsorts kapell finns dessutom ytterligare ett skepp som är av speciellt intresse. Det är "Lotsbåten", som är en gåva från Sjöfartsverket 1992. Modellen är tillverkad av Lennart Borgström i Norrköping och är en exakt kopia av en lotskutter som var i tjänst på Landsort 1893–1915. Den röda våden i seglet var kännetecknen för lotsbåtar.

Håkan Rudérus

Kontakta oss

Pastorexpeditionen

Kyrkvägen 31
148 31 Ösmo
Besöks- och telefontid:
tis, ons 10–12, tors 13–15

Du kan prova att ringa även andra tider - vi svarar om vi är på plats!

Tel: 08-520 300 11
Fax: 08-520 389 05

osmo.pastorat@svenskakyrkan.se

Lokalbokning 08-520 300 11

Kyrkoherde

Peter Mourath
Tel: 08-520 389 24
SMS: 076-776 15 72

Komminister

Allan Willny
Tel: 08-520 309 02
SMS: 070-378 84 92

Diakoniassistent

Christina Starck
Tel: 08-520 382 82
070-276 17 31

Organist

Katarina Rudérus
Tel: 08-520 382 81
SMS: 076-776 15 73

Kantor

Barna Both
Tel: 08-520 385 18
SMS: 076-776 15 74

Pedagog/kyrkvaktmästare

Lisa Permér
Tel: 08-520 309 82
SMS: 076-776 15 71

Kyrkokamrer

Gunvor Sandberg Börjesson
Tel: 08-520 307 02

Församlingshemsvärdinna

Ami Ullman
Tel: 08-520 273 66
SMS: 076-776 20 08

Kyrkogårds- och fastighetschef

Lars Faaren
Tel: 08-520 306 76
mob: 070-262 24 45

Kyrko-/kyrkogårdsvaktmästare

Anna Holmberg
Tel: 08-520 273 69
Mob: 070-229 11 67

Kyrkogårdsvaktmästare/assistent

Annica Kilegård Brissman
Tel: 08-520 305 02
076-776 15 75

Kyrkogårdsexpeditionen

Tel: 08-520 306 76

Kyrkorådets ordförande

Kjell Linder
Tel: 08-520 301 65

Ungdomsledare

Louise Risendal
Tel: 072-202 17 82

Besök oss på vår hemsida:
www.osmotoro.se
Där hittar du också våra e-post-adresser!

postgiro 1011 55-0
bankgiro 5662-7912

Du kan även hitta oss på facebook!

Vi samarbetar med **sensus**